

SZARVASI LAPOK.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési és hirdetési pénzek, egy a lap szerkesztéséhez szükséges költségek a szerkesztőhöz Szarvasra küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetési díjak:

Egy három hasábos peticior 5 kr
Kétszeri közlésnél 4 kr
Háromszori közlésnél 3 kr
Többeszi hirdetéseknel engedmény adatik. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Anyilt-terben minden garmondisor díja 10 kr.

Honos est honorantis.

(sz.) A mezőtúri ref. nagygymnásium tudós tanárkara érdemekben lelépett főgymnásiumi igazgatókat Tatay Istvánt f. hó 1-én egy fölötté ritka figyelmi ténynyel lepte meg, midőn nt. Bodolay László igazgató úr vezetése alatt küldöttségileg nyújtott át veterán társunknak és barátunknak egy díszjegyzőkönyvet, melyben nehéz meghatározni, vajon a szerkezetet jellemző-e inkább remeknek vagy az érület emelkedettségét tüntessük ki? De oldja meg a kérdést maga a jegyzőkönyv szövege, melyet ezennel m. túri kartársaink szives engedelmeivel közlünk.

Kivonat a mezőtúri ev. reform. gymnásiumi tanárkar 1884. július 26-án tartott gyűlésének jegyzőkönyvéből.

Igazgató megemlékezésként ama már bevégezt tényről, melynek bekövetkezésére egy idő óta minden tanügybarát mély sajnálattal gondolt, hogy t. i. Tatay István úr, a szarvasi ág. hitv. evang. főgymnásium nagy érdemű tanára és igazgatója hivatala-

ról immár véglegesen lemondott — egyszersmind felújítván a kartársak emlékében a nyugalomba lépő tanférfiúnak közelebb hozzá intézett s gymnásiumunkkal szemben annyira lekötözöen nyilatkozó meleg hangu levelét, — midőn a kiérdemült kartársnak a magyar prot. tanügy terén szerzett érdemeit igaz szavakban méltatja: felhívja a tanárkart, hogy a nevelés és tanítás pályáján közel négy évtizeden, a szomszédos tanintézet kormányzásában három évtizeden át működött férfiú iránt e nevezetes időpontra adjon érzelmeinek illő kifejezést.

Miután a tanítás és hazafias nevelés terén oly kitünő érdemeket szerzett Tatay István urnak a szomszéd szarvasi ág hitv. evang. főgymnásium közel három évtizeden át áldásosan működött tanárának s igazgatójának nyugalomba lépése immár bevégezt dolog: tanárkarunk ezen megmásíthatlan tényt őszinte érdeklődéssel veszi tudomásul.

Mélyen érzi tanárkarunk, hogy négy évtizedre terjedő munkásság bármely pályán — csakközepes sikerrel is — elismerést érdemel; annyival inkább a tanügy terén, mely-

nek terhet s tagadhatlan töviseit mindnyájan ismerjük, ily hosszan tartó működés oly kiváló eredménnyel, mely a munkálkodót általa munkálkodásának színterét országos tekintélyre emelé, méltán tiszteletet parancsol. — Oly sok egymásután következő nemzedék szeretetével dicsekedhetni; ezer meg ezer apának s anyának bizalmát megnyerni és megtartani, a hivatalos felsőbbség és az érdeklődő nagy közönség elismerésél mindenha kiérdemelni, a tudományokat kiváló szakértelemmel művelni, általában a pályakezdetétől annak végeig a szeretet, bizalom és tisztelet által kísérve jutni el: csak ritka egyéniségnek, a nevelés és tanítás küzdelmes pályáján csak a valóban hivatottnak juthat osztályrészül. — Kitartó és önfeláldozó munkásság vivhatja ezt ki oly nagy és nemes cél szolgálatában, a minő lebegett folyvást immár nyugalomba vonult jelesünk szeméi előtt, ki — mint maga mondá — „egész életében azon kötelesség igájának hordozásába helyezte összes becsvágyát, hogy az ifjuságnak tiszta hofiuil és vallás erkölcsi alapon való nevelése által

TÁRZA.

A kereszturi jegyző.

(Folyt. és vége.)

Amint Sándor, ki a kósza híreknek hitelt adni nem akart, a levelkét elolvasta; olyan sivárnak érzett maga körül egyszerre mindent, mintha a világból lökték volna ki, s nem volna többé ember, akit még ő, s aki még őt szerethetné. Ugy érezte, hogy nincs többé célja életének! Elfelelte, hogy van egy áldott édes anyja, ki évek hosszú során át kora reggeltől éjfélig ült kímimunkája mellett s éjféltől kora reggelig sirt, ha nem bírta jól tartani, fölruházni azt az atyálan három árvt; kinek arczára az életküzdelem, a gyermekeiben vetett reményeknek meghiúsulta örökre ráfesté a halál virágát, a sápadtságot, ki ifjú évvel kora öreggő lett! Elfelelte, hogy hányszor ragadta őt a kétségbeesésből a tovább közdés terére annak a sápadt asszonynak a képe s az a gondolat, hogy elvonulva a világ zajától milyen édes lesz egykor megtört anyja kebelére hajtani le napi munkától fáradt fejét. Elfelelte hogy eljött oszt az idő, mikor felgyúlt lelkében a fiú szeretetnél is hatalmasabb érzélem, a szerelem! Csak azt érezte, hogy valami kimondhatatlanul fáj neki, égési úgy, hogy majd a szive hasad belé s hogy végre kicsordul vértelen arczára égető könnyűje s ő zokog, mint a gyermek kitélveték játékát.

Könyhullástól enyhül a fájdalom! Sándor is nyugodtabb lett. Eszébe jutottak azok a szép napok, mikor a szerelmet még csak mint fájó, gyöttrő érzélem ismerte; mikor még nem merte szívet feltárni a szöke kis lány előtt, mikor hideg arc alá rejtve keble vuikánját a lányka iránt érzett imádásszerű tisztelet miatt az azt hitte róla, hogy ő hideg, gögös! Hogy fáj ez neki s mégis milyen édes kín volt ez! Megjelent előtte az a kibeszélhetlenül boldog pillanat, mikor rángó ajkai először hebegték a vele tánczó lánykának a végtelenül szeretleket! Milyen ijedtű lett egy-

szerre a tánczól kigyúlt kedves arc, s mint simult aztán az ő kiszakadni akaró keblére föltekintve onnét szelid két szemével, melyekből a viszonyszerlemnek boldogító lángja ragyogott ki? Mért nem rogyott ő akkor össze a boldogság sulya miatt? Mért kellett érintnie a lányka lázas ajkát? Ah! az az első csók! meddig ott égett az ajkán s mivé lett tőle?! Egy ábrándos bolygóvá mely szünetlenül akkörül a szöke nap körül kereng! Hiszen megfedekezett érte az egész világról; nem volt gondolata, mely ne róla szólt volna; a száraz akták fölé hajolva az ő képét látta, őt látta mindenütt és mindenben: ő volt az ő egyedüli világa.

S ez a világ nem az övé többé! S miért? Mert az, ki mindene volt neki, többre becsülte atyja szeszélyét mint az ő boldogságát. S e gondolatnál véghetlen keserűség kapta meg lelkét! Ó imájába foglalja azt az angyalként tisztelt lányt, fölruhazza az emberileg lehető minden tökéletes-séggel; széttép érte minden köteléket; kiszakítja magát vidám barátai köréből; álmódzik egy földi paradicsomról, hol a szerető nő nyomában a boldogság virága fakad lépten nyomon; s ime ez a nő odaköti magát egy életre egy olyan férfhoz, kit nem szeret s nem is fog tán szeretni sohasem! Hát ez az a mindenható női szerelem, melyről évezredek óta zeng minden nemzet nagy költője? Avagy csak férfi képes rajongni egy nőért annyira, hogy kivüle ne létezzék számára senki más, s a nőnél a szerelem is csak szeszély s olyan nap, mely egy időben sokakra áraszt-hatja melegét? Hát érdemes a nő akkor arra, hogy a férfi fölálldozza érte mindenét, ha a nőnél csak a mielőbbi házasság a cél s a szeretett férfi képe csak addig él keblében, mig nem jó egy másik, ki jobban tud hódolni szeszélyeinek?

Tovább nem folytatta gondolatait, mert égett, forrt, zúgott benne valami szilaj indulat, valami fájó harag, mely őt kiüzte, ki-ki messze, tova. Fogta a kalapját s rohant végig az utcákon, mintha a fájdalomával akart volna versenyt futni.

A csárdánál azonban megállította valami; Valami, ami úgy kesergett, úgy sirt, mintha az ő fájó lelkének lett volna a viszhangja. Azok a barna legények rikatták a hegedűjüket úgy, mintha mindenikök egy-egy soká melengetett érzelmét temetné, Odaállt az ablak alá s elsírta ő is, mint az a hegedű, azt a nótát, hogy:

Te csaltal meg, nem én téged:
Délbáb volt a hűséged!

Ez, ez kell nekem, kiáltá aztán, mikor a muzsika hallgatott. Muzsika, bor, ebbe folytom bele égő poklomat!

Odabenn régi pajtasai mulattak, kik nagy örömradiállal fogadták a rég nélkülözött cimborát; de meghököltek, mikor Sándor téveteg tekintetét, kikelt arcát látták.

— Mibajod te, Sándor, te? — kéidezék megcsappant kedvvel.

— Ihatnám, — kiáltá ez komor hangon — s feulve közéjük ivott és húzatta azokat a siró nótákat, miknek frisse olyan szilajja tette őt, hogy társai soha ilyen kedvben nem látták; mintha egész életére akarta volna magát kikacznani! Egyszerre megint komor lett s két tenyerébe hajtva fejét soká-soká nézett maga elé, majd megint fölkapta a poharat és szenvedélytől reszkető hangon kezdé rá:

Fiúk, ti jó fiúk, igyatok ma kérlek!
Hej! nagyot változott rám nézve az élet!

Nem iszunk hiába:
A bor mámorába'
Keserűségemre enyhülést remélek.

Vig pohárcsengés közt kell, hogy megpihenjek!
Feledés, feledés kell törött lelkemnek!

Múl el tőlem álom!
Megkell tőled válnom:
Békés családi kör én részem nem lehet!

Isten veled kedves, szeretett szép lányka!
Feledj el örökre, bárha szived fájna:
Szerelmed lesz nékem
Legszébbik emlékem,
Elvonulva tőled, hallgatag magányban.

minél több magyar protestans jellemet képezzen! Egy ilyen ideális cél szolgálatában folytatott hosszú pályán méltán vonja magán az elismerés és hála adóját; s azoknak soraihoz, kik ezt a visszavonult jelesnek öszinte szívvel nyújtják, tanárkarunk készséggel és örömmel csatlakozik.

A nyugalomba lépett tanfőú munkásságának második része is, t. i. a szomszéd ág. hitv. evang. főgymnásiumnak majdnem három évtizeden át bölcs kormányzása szintén tiszteletről és hála méltó. Azért a bölcs és odaadó munkásságért, melylyel ő a testvér-főgymnásiumot átvéve annak igazgatását a prot. egyházakra leverő súlylával nehezede viszonyok között időről időre esélyesen és soha nem lankadó buzgósággal fejlesztette kartársaival együtt, úgy hogy ma már megérdemülten adhatja át annak kormányzását hivatali utódjának: ezért a hála és elismerés a testvérhitelkezet egyetemétől s általában az egész nemzetől megilleti őt. — Tanárkarunk hálája, melylyel a közméltánylásban szívből osztozik, szűkebb körű ugyan, de kisebb nem lehet. Mi a mezőtúri ev. reform. gymnásium ez idő szerinti tanárai elismerésünket s hálaikat nyilvánítjuk a nyugalomba lépett tanfőúnak, mint a testvér-főgymnásium volt igazgatójának azon szívélyes és kollegiális jóindulatáért, melyet intézetünk és az ő igazgatása alatt pályázókat tovább folytató volt növendékeink iránt úgy régebben mint a közel múltban folyvást tanusított. Hálás elismerésünket nyilvánítjuk a két testvérgymnásium közötti jó viszonynak fentartása- és ápolásaért, a melynek következménye volt az, hogy a mint ő atyai szeretettel fogadta be távozó növendékeinket, úgy mi bizodalommal bocsátottuk el azokat az ő védő szárnyai alá. Most tehát, a midőn az ő hivatalos összeköttetése megszűnik, természetesen száll ajkainkra a jó kívánság: a nevelés és tanítás közelmel, a kormányzás nehézségei után Istennek lelki és testi áldásai között élvezze a jól megérdemelt nyugalom örömeit az emberi élet legvégső határáig!

A tudós tanár Tatay István ur nyugalomba lépésének ténye fölött a fentebbiekben kifejezést adván érzelmeinek tanárkarunk, egyszersmind kedves kötelességének ismeri,

hogy ezen jegyzőkönyvi nyilatkozatát az általunk nagybecsült és tisztelt férfinak küldöttéleg nyújtsa át.

Kiadta Mező-Túron, 1884. augusztus 1.

Bodolay László s. k. Elekes Ferencz s. k.
gymn. igazgató. tanárkari jegyző.

Ujdonságok.

— Özvegy Lusztig Sámuelné boldogult férje nevére alapítványképen kezeimhez a főgymn. tanárnyugdíj javára 200 forintot átszolgáltattott. Fogadja a nyilvánosság előtt ez önmagát dicséret-áldozatkészségért általánosan a tanárkar nevében köszönetemet. Benka Gyula, igazgató.

— Jótékony s á g. Özv. Lusztig Sámuelné urhölgy elhunyt férje jótékony szellemének kegyeletes emlékezetére újból tetemes összegeket adott nemes emberbaráti célokra. A helybeli jótékony nőegyletnek 200 frt, a helybeli izr. nőegyletnek 200, a főgymnásium tanári nyugdíj alapjának 200, a szarvasi izr. hitközségnek 100, a helybeli izr. orth. hitközségnek 100, a szentandrási izr. hitközségnek 100, Szentandrási község szegényeinek 200 forintot adományozott. E szép teit önmagában hordja jutalmát: adja az ég, hogy e mélyen megsomorodott nemes szív a jótékony ságnemes tudatában leljen vigasztalást!

— A helybeli ág. hitv. ev. tanítók önmaguk megadóztatásával e hó 6-an tanítói nyugdíj-egyesületet alakítottak. Igaz hogy az országos tanítói nyugdíj-intézet is — melynek a hazai összes tanítók, (tehát a helybeliek is) tagjai — segélyezi a munka-képtelenné lett tanítókat: mindazáltal csak örömmel üdvözölhetünk egy oly egyesületet, melynek célja a munkaképtelenné lett tanítónak hátralevő életét lehetőleg kényelmessé, vagy legalább az anyagi gondoktól menté tenni. Az egyesület keletkezésének indító oka leginkább az, hogy az országos nyugdíj-intézet anyagi körülményei nem engedik meg azt, hogy minden tanítónak — nem tekintve a hivatalában töltött évek számát — oly nyugdíjt adjon, melyből családjával együtt megélhet, s nem egyszerűen látunk tanítókat, kik évi 100 forinttal lettek nyugdíjba helyezve. A helybeli egyesület ezen kíván segíteni az által, hogy az illetőnek nyugdíjához bizonyos összeggel ő is hozzájárulni fog. Az első tizében — mely idő alatt az egyesület tőkéjének gyarapítása a fő cél — csak mintegy 40 frtot adhatna az egyesület netán nyugdíjazott valamely tagjának; tiz év múlva azonban, midőn a már meglévő tőke kamatainak s a rendes évi tagdíjai-

nak is legnagyobb része mint nyugdíj-illeték kiadható lesz: a rendes évi illeték reményelhetőleg 100—200 forint között fog váltakozni. — Adja az ég Úra, hogy az emberbaráti szeretet és a kollegiális együttérzés eme új cseméjét felvirágozzék, s melő testvér-intézete legyen a szintén ily uton megalapított sőt az egyház által is segélyezett szarvasi ev. egyh. hivatalnokok taktarék magtárának. Tisztviselő-kül egy évre választottak: elnök: Krajcsovicz Pál, pénztárnok: Opauszky Gábor, jegyző: Molnár János tanítók.

— B. Szt. András népkör helyiségben f. hó 3-án műkedvelő-gyermekelőadással egybekötött táncszünet rendeztetett. Adatott „Egycsésze kávé” című egy felvonásos vígjáték, mely — tekintve a szereplők zsenge korát — igen jól sikerült. Különösen kiemelendő Hutiray Margitka k. a játéka, k. szép sikert aratott. A táncszünet érdekében fáradságtalanul működtek Kicska Berta és Bozsó Mari szentandrási nevelőnő-kisasszonyok kik, a „rögtönzött Kränzchen”-t fényes hallá fejlesztették. — Tartott is a jó kedv s a mulatság kiváló kiviraditig. Ott láttuk a szarvasi köztársaság között: a Kicska nővéreket, Baghy Mariska, Örtl Emilia, Bozsó Mariska, Dely nővéreket, a Konez nővéreket, Mészáros Mariska kisasszonyokat Szarvasról, Dorogi Teréz, Nyiry Zsuzsi, Toth Berát, Tolnay Julisza, Darabos Aranka, Simon nővéreket és a Hutiray nővér kisasszonyokat Szt. Andrásról.

— Beccses ajándék. Dr. Kicska Emil nagybodoki orvos a helybeli főgymnásiumi könyvtárnak küldé ajándékkul Bonfin Antal, Hunyady Mátyás korabeli történetírónak művét: „Rerum ungaricarum decades tres” E műveztett írónak 1514-ik évben Bâselben eredeti latin nyelven megjelent első kiadásának egy példány, s mint ilyen rendkívül beccses. Fogadja érte köszönetünket.

— A magyarországi tanítók árvaházi alapjára Molnár János helybeli ev. tanító gyűjtőívén eddig a következő nemeskeblű adakozók adományoztak: Szarvas városa 5 frt. Tomesányi Károly 5 frt, özv. Lusztig Sámuelné 5 frt. Áchim Adam 1 frt. Dinya János 1 frt. Benka Gyula 1 frt. Haviar Dani 1 frt. Chovan Zsigmond 1 frt. Chovan Zs. növendékei 2 frt 50 krt, ifj. Medveczky József 1 frt. Dr. Fuksz Ele 1 frt. Mánzer Mór 50 kr. Laukó M. 50 kr. Dankó Soma 10 kr. Benka Pál 1 frt. Dr. Szemző Gyula 50 kr. Boros M. 50 kr. Hézer István 40 kr. Hajas István 10 kr. Lichtenwerther A. 1 frt. Benczur Gyula 50 kr. özv. Benczur Jánosné 50 kr. Reich-

Igyunk fiúk! rajta! látjátok, nincs bajom!

Ha ti isztok, én is végnélkül, ihatom.

Hörpentek nagyokat,

S két szemem ragyog csak:

„Ne higgyétek, nem köny, mi csillog pillámon.”

Fenekig ürité poharát s tán mégis csak köny volt, amit elfordulva szemében szétmorzolt.

De már ekkor nem állhatta meg régi jó barátja, Orsó Péter, hogy vállára téve kezét így ne szóljon:

— Sándor te, valami nagy teher nyomja a te szívedet, s ugylátom nincs jó embered akinek keblére dölve feltárnád lelkedet: Hiába! csak szép emlékképpen idézhetjük föl már azt az időt, mikor nem volt egymás előtt titkunk, mikor közös volt örömünk, fájdalmunk! Nem kell neked többé Orsó Péter, amióta annyira foglyává lettél a jegyző szép lányának. Szereted, imárod; ő is szeret téged; de azért még sem kék egészen kitépni szívedből a jó barát emléket.

— Petikém — szóla elérzékenyülten Sándor; megfellekedtem rólatok; de te megfogod bocsátani, mert te már tudod mi az: szeretni végtelemül de reménytelenül; te átérted már, hogy legnagyobb fájdalom: „a szerető szív csalódása.” A te lelked elég erős volt, hogy össze ne roskadj a veszteség sulya alatt; de én? . . . ki tudja, meghozza-e az én sebére a feledés íráját az idő Ah! hogy fű nem termet gyógyítani szerelmet!

— Hagyjuk az enyimet, Sándor — szóla elkomorodva Péter — de mi történt veled?

— Mi? Hát az, édes Petikém, hogy én, kit ti unalmassáig boldognak csufoltatok, arra a meggyőződésre kezdlek jutni, hogy boldog csak az, ki az érzelmei dolgában is megtud alkudni a körülményekkel; akinek azonban lelkét gyújtja föl az érzelmei úgy, hogy minden földi salaktól menten eszményévé emelve a nőt, azt meg az arcával enyelgő szellőtől is irigylit, annak több fog jutni a boldogtalanságból.

— Még mindig nem értelek! Hiszen Aranka

nem kacérkodik, nem pajzánkodik, egyetlen vonás sincs benne ami érzékiségre vallana, sőt maga a női gyöngédség ő, aki tréfából sem okozna neked fájdalmat!

— Igazad van csakhogy minden széptulajdonsága nem az enyém többé! Ismered azt a nemrég hazatért boszniai hőst, azt a nagyszájú kurta nemes, Varga Pistát? No annak ígerte oda Hőke jegyző uram a szép lányát, csak azért, mert az katoná volt, mert az olyan hős, mint ő; engem meg kifüstölt a házból, mert oldalomon nem fog pengeni a pangánét sohasem! Holnap után fogja megkérni Varga Pista Arankát, aki ki jelenté, hogy nem szegül ellene atyja akaratának vagyis más szóval hozzámegey.

— S más kifogása nincs ellened a jegyzőnek?

— Nincs!

— No akkor sohse busulj, Sándor komám! holnap este neked ígéri a jegyző uram a lányát, s hogy Arankát csakis az atyja haragjától való félelem hajtja arra a lépésre, arról megfogsz győződni, ha kebledre borulva boldogságtól ragyogó szép szemébe tekintesz.

Sándor hitte is, nem is Orsó Péter szavait, de már a lehetőség gondolata is megvizsgáltatta búbaméretű lelkét.

* * *

Másnap este zajos volt a „makhetes” csárda Ott hallgatta a falu színe, java előbb Hőke jegyző uram Isaszegnél mivel bravurjait, hol mint ő mondá, hat golyó furta át sapkáját s hol körül-vétetvén vagy harmincz osztrák lovasból csakugy menekülhetet, hogy lefölvén egy tisztet, hirtelen annak lovára szökken föl s aztán, mikor üzőbe vették, keresztül ugratott egy másfélőles kerítésen s elhagyta üldözőit; majd meg Varga Pista hajmeresztő kalandján ámult, ki úgy mentett meg egy várát (a névre már nem is emlékszik) hol már egészen fogytán volt az eleségük, hogy éjnek idején leereszkedvén a várból,

behatolt az ostromló bosnyák táborban (az alvó őrköt természetesen mind lekaszabolván) egészen a vezér sátorig, s a vezért és vele levő gyönyörű lányát összekötözve föltette a sátor mellett álló egyik lóra, a másikkra maga pattant föl s amannak a kantárszárát megfogva minden baj nélkül vágatott vissza ráváró társaihoz. Válság díj fejében aztán szépen elvonultak a bosnyákok!

De még ez mind semmi! akarát folytatni, mikor a csárdás hajadon lánya, Rézi, rémült arccal fut be s lelkendezve kezdi beszélni, hogy a kukoriczás végén gyanus alakokat látott mozogni, kik egymásközt beszélgetve a jegyző úrnak, meg a Varga Pista urnak nevét hangoztatták! S alig végzi nagy fuldokolva szavait, hatalmas durranás hallatszik s az ivószoba ablaka csörömpölve hull be.

— Minden szem az imént beszélt két hősré szegződött, mintegy azt fejezve ki „no most van alkalmatok kimutatni hősiességeket,” de a jegyző uram szájából kiesett az ezüstkupakos tajakpipa; Varga Pista meg, kinek torkán elhalt a szó, leejtette a zavarában szájához emelt poharat.

Ismét egy lövés dördült el mely úglátszik az ablakába furdott; Hőke jegyző uramnak egyszerre kiujult tőle (amint ő mondá) minden 47-ban kapott sebé. épazért vált remegővé hangja, mikor társához fordult: Pista esém, te, holnapután eljegyezlek Arankámmal, ha rögtön a faluba szaladsz s megmondod a segédjegyző urnak, hogy jöjjön hamar a pandurokkal, mert szegénylegények vannak a csárdánál.

Varga Pista azonban egy csepp kedvet sem mutatott az indulásra, mert annyira reszkett, hogy lábai meglagadták a szolgálatot s csak annyit hebegett ki: „Be kell csukni az ajtót gyereink föl a padlásra.”

Az általános zavarban Rézi vállalkozott a falubafutásra; a remegő csárdás kibocsátotta s hallani lehetett, amint a futó lány után lötek.

Alig hogy az ajtó bezárult s a vendégek egy része ellenállásra, másrésze pedig padlásra készült s alig takartatá le magát a két hős a szomszéd

hart Markus 30 kr. Glück Zsigmond 40 kr. Bárány Miklós 1 frt. Molnár Samu 1 frt. Összesen 33 frt 50 kr. Ezen összeg Rohm József egyesületi pénztárnoknak Budapestre beküldetett s a „Néptanítók Lapja”-ban fog nyújtatni.

— Tűz esetek. Moraveik József tanítónak és felesének két asztal buzatermése leégett. A tűz a eséplés közben rámadt. Ugyanacsak leégett Gázsó Márton szarvasi lakosnak egy asztal buzája Csákon. Itt villanút okozta a tüzet. Intő példák arra, hogy az asztalokat tűz ellen biztosítani kell. Ez esetben egy sem volt biztosítva.

— A „Békésmegyei közlöny” írja: Szarvason f. hó 1-én a kegyelet egy ritkább nyilvánulásának valánk meglepetett tanú. Ugyanis a Szarvassal szomszédos mezőtúri reform. nagygymnasium jeles tanára, annak jelölés is, hogy minden felekezeti és szomszédági kisserü vételkedésen tülemkedett férfiak a szarvasi ágost. h. ev. főgymnasium most lelépett igazgatójának Tatay Istvánnak „a tanítás és hazafias nevelés terén szerzett kitünő érdemeit” jegyzőkönyvükben koszoruzván, ezt köldöttéleg nyújtották át a nevezettnek, kit a személyesen ugyan még nem ismert, de jó jellemű növendékeik után itélve annál inkább tisztelt mezőtúri kartársak eme váratlan megjelenése szinte elérzékenyített. A köldöttéget képeztekt. Bodolay László igazgató vezetése alatt Elekes Ferencz (lat. görög), Fűredi Lajos (új ny. fő dr. tört.) és Orosz István (term. r. és tan.) tanárok. Maga a hivatalos kiküldetés meleg, őszinte szavak cserélésével végeztetvén, a vendég tanferfiak Benka Gyula igazgató és Mihály József könyvtar ör által is szívesen kalauzoltatva, először a muzeumot, utána a könyvtart és régiséggyűjteményt, majd a dísz- és tantermeket, végül az udvart, parkot és a főgymn. uszodáját vették szemügyre. Ezek után következett a megáradt Körösfolyón csónak-kirándulás az Anna ligetbe, melyről talán nem is kell mondanom, hogy e néven alföldünknek egy szép és óriási fürdő híres parkja értendő. A kirándulástól megtérőket Benka Gyula igazgató házában nyájas esti együttélés várta, fűszerezvén ezt a házi asszony szíves vendéglátásán kívül a háziur szellemes beszédje is. Másnap pedig a város egyéb nevezetességei közt különösen az evang. templom nézetelt meg, melyről azt tartják, hogy akusztikára nézve az alföldön nincs párja. Délben a megtisztelt tanferfi Tatay István, a köldöttéget tiszteletre egy 12 teretű diszbebet adott a kaszinó helyiségében. Az itt mondott felköszöntök sorában első helyen kell kiemelnem Tatay Istvánét. Ő — úgy mond — érdemlensége tudatában a neki nyújtott jegyzőkönyvi koszorút el nem fogadja s ezt visszateszi a mezőtúri ref. tanárkar fenkolt érületére s arra a magasabb szempontra, melyből az a gymnasiumi nevelést felfogja és kezeli s mely a VII-ik osztálunkba átjövő mezőtúri derék ifjakban a leghatározottabban kifejeződik. E nevelés terén — úgy mond — szép jelen-

ség általán minden felekezeti ridegségeket az egyetemes kereszténység abszolút ideájában megolvastani; még szebb a két teljes és egyaránt jogosult prot. ker. formát egymással a protestantizmus magasabb egységében kibékíteni, s legszebb még magának a protestans nevelésnek is specialis követelményeit a magyar államiság és magyar nemzetiség eszméivel benső összhangba hozni s ez alapon szigorú, vallás-erkölcsös szellemben, együttleg nevelni a protestantizmusnak és magyar hazának vezér értelmiségeket és vezérjellemeket. Csak ily érület és felfogás magaslátáról reflektálhatott egy ily érdemdús református tanártestület arra, hogy ágost. hitv. ev. iskolánk egyik tanferfia iránt lelépése alkalmából ily módon tüntessen részvétet. E magaslaton — úgy mond zárólag — tovább is megállva virágozzék a mezőtúri ref. nagygymnasium számilag is hatalmassá, élénk versenyben szarvasi szomszédjával! Ezt Bodolay igazgató velős szavakban viszonzván, kívánta a lelépettnék, hogy érdemelt nyugalmában sokáig örülhessen a szarvasi főgymnasium folytonos emelkedésének, melyet az utód lesz hivatva eszközölni. Utána Orosz István emelt poharat Szarvasnak jelenlévő lelkészeire, mint kik magasatos hivatásukat átérezve, a magyar protestans tanügyet oly buzgón és eslekvően ápolják. Majd Fűredi köszöntőt szép beszédben Benka Gyulára, mint olyanra, a kin az előd által programmal kimondott végaldás „Quod felix faustumque sit” teljesülend. A felköszöntök sorát, tekintettel az indulási idő közeledtére, csak röviden de magvasan Achim Adám esperes zárta be, tiltakozással az ellen, hogy Tatayról márgy lehessen szó, mint pályáját megfúttól; mert reája — úgy mond — jobb egészség mellett még szép munkás jövő vár. — Ezzel a kedves vendégek távoztak, általános mély rokonszenvet hagyva hátra a főgymnasium iránt érdeklődő összes itteni közönség szívében.

— Ingyen fürdő. Hoffman Antal a buziási fürdő bérloje azt a szíves ajánlatot tette, hogy az emített fürdőn az idény I. és III. időszakában, azaz május hó 1-től június 15-ig és augusztus hó 1-től szeptember hó végéig öt népiskolai tanító és tanítónő számára kedvezményes helyet, azaz a gyógydíjak alól való felmentés mellett bármely osztályu ingyen fürdőt engedményez, az uradalmi szálókban pedig 25%-os engedmény mellett ad szálást. Gyulán, 1884. augusztus 6-án Bánhegyi István. békésm. kir. tanfelügyelő.

— F. hó 2-án a kugli-társaság, mely esütörtökön és vasárnapokként rendszeren a vasutnál kedélyesen mulatja magát s egy zárt egyesületet képez, vacsorát rendezett, melyre mindazok meghívtak, kik az idén legalább is egyszer kijöttek. Az összegyűlt társaság oszlása éjfel után derült kedély hangulatban s ama gondolatlalt történt, hogy ki-ki jól mulatott. Köszönet Tanay Zsigmond állomás-főnök urnak s családjának, mert övéké az oroszlány-rész nemcsak abban, — mint az több

szoba ágyában midőn kívül megálló kocsiözörgés jelenté a legények megérkezett. A következő percben zörömböltek az ajtón s egy mély hang nevéen szólítván a csárdást, bebocsátást s a jegyző és Varga Pista kiadatását követelte, mint akikkel egy kis leszámolni valójuk volna.

A remegő csárdás égre földre esküdözött, hogy színét sem látta ezeknek az uraknak, de ekkor ugyan az a mélyhang hangosan adta ki a parancsot, hogy a csárdát föl kell gyújtani. A csárdás nőstül, gyermekestül jajszékelni kezdett s csak akkor hagyta abba, mikor ugyanaz a dörgő hang biztosítá, hogy egyiküknek sem fog a hajszala sem meggörbülni, ha az ajtót maguktól kinyitják.

Az ajtó kinyilt s azon hat erősen felfegyverkezett alarczos marczona alak lépett be, kik a csárdás rimánkodó szavára, hogy hát tessék kutatni, senkit sem bántva addig kerestek, míg az életükért eszedő két hősré rá nem találtak. Ekkor egyet suhintva a hazug csárdásra, a két szerencsétlent összkötötték s feltevéen a kocsiira elhajtottak.

Éppen ideje is volt, mert alig 200 lépésnyire lehetett látni három vágató alakot, kik erősen igyekeztek a hatalmas rohanással tovagördülő kocsi után. Szilaj verseny kezdődött, mit a csárdabeliek a legközelebbi fordulóig láthattak, aztán csakis a fölhangzó lövésekről sejtették, hogy az alarczosok utolérttek.

Amint a kocsinlevők látták, hogy nemsokára beérk őket; hirtelen megállták a kocsi, leugrottak lőtávolra várták a három vágató alakot, tüzeltek s aztán eltűntek a kukoriczásban. Mihelyt a három lovas a kocsihoz ért, jegyző uram az első sorban a segédjegyzőt ismervén föl, könyörgő hangon szólalt meg: „Édes kedves Sándor ecsém oidd meg kötelékeimet, mert szörnyü kinokat állok ki; halás lesznek érte, ecsikém, egész életemre”

— Nem díjért teszem, amit teszek jegyző uram! — felelé Sándor, de ha már jutalmazni

akar, akkor tudja ugyis, hogy csak egyet kérek; a jegyző uram angyalszép lányának a kezét!

Hőke jegyző uram a nyelvét harapta; hát szétfoszolja az ő életalma? s már már tagadó válasza nyilt meg ajka, mikor mellette megköltözött társának siralmas nyögése volt hallható, ki Orsó Péterhez rimánkodott föloldásáért. Hőke uram önkéntelen elkacagta magát; aztán olyképen szólalt meg: No ecsém, Sándor, már ennél a bosnyák hősnél különb legény vagy te nemkatonalétre is; hát itt a kezem legyen a tiéd az a rosz lány, hanem azt kikötöm, hogy apátok házában laktok; őt soha többé a makhetesbe nem bocsájtjátok s ha ismet régi hőstetteivel dicseknék, akkor a Varga Pista nevéet említették. Te pedig ecsém Pista, nagyon jólteszed, ha ezentul herüld a Hőkéék házában, meg a „makhetes” csárdának a táját, mert ott nagyon rád ismertek, fiú! (Arról persze bölcsen hallgatott a jó öreg, hogy az ő böcsülete is ki van kezdve.)

Varga Pista szegyenkeve hagyta el nemcsak a kis társaságot, de a falut is.

Egy hét mulva kézfogót, öt hét mulva lakodalmat ültek Hőke uram házában, eki a nagybaldogságban annyira megfedekezett magáról, hogy megint az isaszegi kalandjait sorolgatta föl, mikor egyszer csak nyilik az ajtó s betoppán a csárdabeli hat szegény legény azon alarczostól, azon fegyverestől. Hőke bácsi már éppen azon ponton kezd vala állni, hogy kezdé magát kissé csárdabeliesen érezni; de ekkor egy intésre lehullott az alarcz s ott állt nevető arcczal a falubeli nemes fiatalság színe java, mind jó ecsikéje az uram bátyámnak, kinek már már kiduzzad homlokára az a haragos ér, ha Orsó Péter hamarosan közbe nem vág: „Ne haragudjék édes urambátyám! én rendeztem az egész tréfát s igazán restellem, hogy úgy megköltötték ezek a szegény legények urambátyámékat!

— Hát a Rézi, meg a csárdás is bevolt avatva s komédiába? —

— Azok is hát — mondá Orsó Péter!

pohár-köszöntőben jeleztetelt, — hogy az estét jól töltöttek el a társaság megjelent tagjaira de az egyes összejövetelek alkalmával is kiváltképen ök járultak hozzá azok legkellemesebbé tételéhez.

Helyreigazításul. — Lapunk mult heti száma a szentandrási juliálisról történt tudósításban a résztvevő szépek közül pusztá elnézésből Vlasits Irma k. a. nevéet nem hozván, a tévedésen alapuló mulasztást ezennel helyrehozzuk.

Gazdaság, ipar és kereskedelem.

Gazdasági viszonyok Morvaországban.

(Különös tekintettel Gr. Mittrowsky Aladar ur Ó Exellentiaira birtokaira)

I.

A gazdasági viszonyokat nem sok időm maradt tanulmányozni, de annyit még is tapasztaltam, hogy az egészen elüt a mi alföldi rendszerünkötől. A nép és kis birtokos azonban csak annyiban térnek el, hogy ott, hol közelükben cukorgyár van, földjük egy részében cukorrépat termelnek, melyet jó áron váltanak be a gyárulajdonosok; ámde a métermázsánként kialakított árért — mely különben nem nagy hullámszámú van alá vetve, s leginkább a cukor tartalom határoz, a mely természetesen nagyobb a száraz és meleg időjárás folytán naggyá fejlett répánál, — a gyárhoz favarozva vétetik át. — A nép termel ezen felül rozst, árpát burgonyát; kukoriczát Brünnon túl már nem igen látni. Takarmányul baltaczim, vöröshere és természetesen gyp szolgál, s ezek ott gazdagon is fizetnek s igen tápdús takarmányt is szolgáltatnak.

A nagyobb birtokokon, például az általam megszemlélt uradalmakban az ottani viszonyoknak megfelelőleg egészen okserüen gazdálkodnak, például a szokolnitzki 8 ezer hold terjedelmű sik birtokon, miután a központban nagy cukorgyár van, fő suly a cukorrépara van fektelve, s ez — de nemcsak, hanem a kisbirtokosoktól szerződésileg termelni kötelezett mennyiség is házilag gyártatik fel. A mult év kedvező volt a répa termésre, de igen rosz a kész cukor értékesítésére, úgy annyira, hogy midőn ott jártam, még 17 ezer m. m. cukor várt eladásra, de miután azt csak is métermázsánként 3 frt veszteséggel lehetett volna értékesíteni, várni kell eladásával. Ám de ha ez az év gazdag lesz cukor tartalmos répában, alig is van kilátás nyereségre, pedig volt olyan év, midőn a cukor gyár maga 100 ezer forint tiszta jövedelmet hozott, miként azt tulajdonos ur Ó Exellentiajától hallani szerencsém volt. A gyár is gyári személyzet, úgy szinte a kellő répa megvan, tehát annak idejében a gyárnak működnie kell.

A másik jövedelmi forrás a tehenészet nyújtja. Minden gazdaság tart 40—50 tehenet, természetesen télen nyáron istállóban. Ezen tehenek egyeseknek vannak bérbe adva, s ezek a kifejt frís tejet

— Ezer miliom kartács . . . ! de a többit nem mondhatta, mert elfojtá az ő gyémántrubinos Aránkjának a forró esőlje, meg a szörnyen restelkedő Sándor kérő szava. Egy darabig szótlannul állt; szemében valami sajátságot fény csillogott, mintha szétakarta volna szórni az elötte állókat; majd mind szelidebb s szelidebb kifejezést öltött arca, hosszan nézett Orsó Péterre, aztán szokatlan légysággal szólalt meg: Jer keblemre édes jó ecsikém; hadd köszönje meg magért Hőke jegyző egy forró ölelésben nemes lelked sugalta tettedet! Büszke lehetsz fiu! mert három embert tettél nagyon, de nagyon boldogod; s tetted egyszerűen azzal, hogy kigyógyítottad az öreg Hőkéet egy hosszú életen át megszokott hibájából a henczögő dicsekvésből! Mikorában ebbe ebbe a faluba kerültem, mindenki szemében fölszállott az öröm, ha ama gyászos emlékü napok fényoldalairól hallott beszélni. Bennem volt egy kis húság, hogy hát ennek tömjéneznek, kezdtem regélni hőstetteimről, melyekért bámulat, tisztelet volt jutalmam. Végre annyira beleéltem magam annak gondolatába, hogy csakugyan nagy hős vagyok, hogy megrögzött ideammá lett katona — és pedig hős katona vót szerezni, ki kivított böcsületemet a falu előtt még fokozza! Jött Varga Pista s a fiu megtetszett volna ha — s ezért csokolak édes Petikém — ha nem látom magam benne megcsufolva! De az öreg Hőke bácsi már már jó lesz, s nem teszi boldogtalanná az ő kedves ptyérgő gyermekeit! Vagy nem ptyéregtek már? Hehe! s a maga szemében morzsolt szét egy öreg könyüt; aztán megölelt sorra Orsó Pétert, meg a maga szegénylegényeket; keblére szorította boldog gyermekeit s elismerte, hogy alóla bizony egy lovat se lőttek ki, mert gyalog járt biz ő Isaszegtól Váczig.

Aztán? . . . aztán bár örökre elünnék a sok boldog arc között az Orsó Péterem egy-egy perczre kiülő ború, (mely visszafog a multba), hogy mielőbb írhatna az ő teljes boldogságáról is.

Jelenfi Jenő.

kétszer napjában szállítják Brünn sőt Bécsbe is, s ott az általuk legjobbnak talált módon értékesítik. Takarmánnyal az uradalom látja el a teheneket, és pedig nyáron vörös herét zölden, télen pedig szénát és ott, holl cukor, ser vagy szeszgyár van preslinget, vagy is kisajtott cukorrépa hulladékot illetőleg moslékot is kapna.

A szokolniti uradalomban, mely Brünnhöz közel fekszik s vasúti összeköttetése van. 75—95 forintért fizetnek egy darab tehéntől, melyhez az a kötelezettség is járul, hogy a bikaborjukat 1 1/2, ar úszó borjukat pedig — melyek tenyésztési célból visszatartatnak, — 3. hónapig tartozik a bérlo anyja alatt hagyni, s azt jó áll-

polban átadni. A bikaborjuk hathetes korokban mészárszékre adatnak el.

Zlinszky István
(Folyt. következik)

Szerkesztői mondanivalók.

Kondoros. if. D. P. A csinos cikket köölni fogjuk.

Budapest. B. I. Köszönet. Legközelebb jönni fog.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Mihálfi József.

HIRDETÉSEK

Tűzifa eladás.

Alólírott kereskedésében jó minőségű száraz és egészséges

tüzi tölgyfa

ölenként 10 forintot kapható.
Sarvason, júliushó.

Rebicsek Károly.

A bécsi 1883. évi gyógyszerészi kiállításon ezüst érmet nyert.

A MOHAI ÁGNES FORRÁS

hazánk egyik legszénsavdusabb

SAVANYUVIZE

kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaiban. Átaliban a víz mind azon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Fris töltésben

mindenkor kapható

ÉDESKÜTYÜ

magyar kir. udvari ásványviz-szállítónál

BUDAPESTEN.

Ugyszintén minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

1,000,000

Kempelen Imre fehérmegyei nagybirtokos tulajdonát képező mohai „ÁGNES” savanyúvíz-forrás telepén 1883. november 15-én töltetett az

egy millióodik palack Ágnes-víz

mely annyiban képez nevezetesebb eseményt, amennyiben ezen eset Európában az első, mely alig három évi fennállása óta képes volt savanyúvízének emnyire élénk keresletet és közkedveltséget teremteni.

12—8 Raktár Sarvason Nyácsik Soma urnál.

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK.

Az aratási évad alkalmával ajánljuk a t. c. termelők és kereskedők figyelmébe: több mint 400,000 métermázsza befogadási képességgel bíró

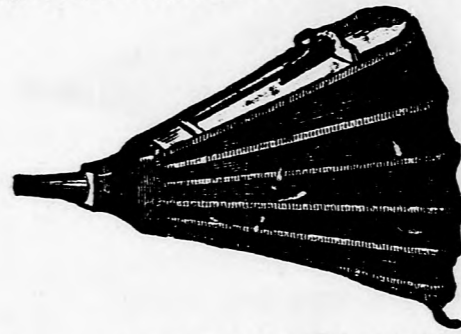
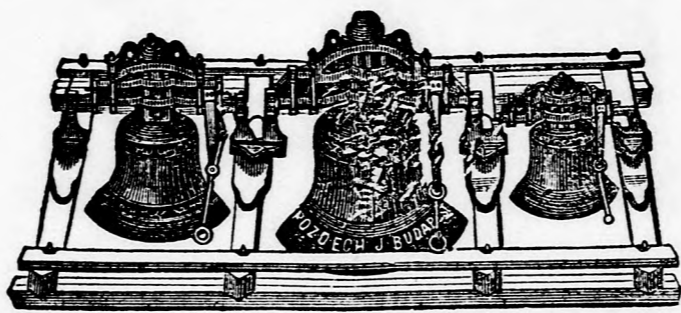
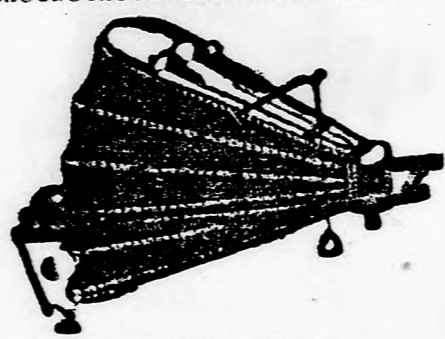
kőraktári telepünket Budapestben.

Hat raktári épület és egy nagy gabna Elevator áll készen termények és áruk beraktározására, keze-
lésre, kiraktározására vagy tovább küldésére a legjutányosabb díjak mellett.

Ajánljuk olesó kamatú mellett előleget a beraktározott, sőt már a címünkre feladott terményekre.
Elvállaljuk a ránk bízott termények bizományban való eladását akár a vidéki állomásokról, akár pedig raktárainkból. — Ajánljuk továbbá teljesben főszerelt taktárainkat Szeveden, Baroson és Temesvárt.

Vasúti és gőzhajózási vállalatok részéről fönt elősorolt vállalataink kiváló kedvezményekkel bírnak.
Magyar leszámító és pénzváltó bank Budapestben.

3—3

KITÜNTETÉSEK:

BUDAPEST 1847.
BUDAPEST 1877.
LONDON 1802
GYŐR 1865.
BUDAPEST 1865
BÉCS 1866.
PARIS 1867.
ARANY KERESZT
1866.

POZDECH JÓZSEF UTÓDAI (THURY JÁNOS ÉS FIA)

Első magyar fuvógyár, harang- és érezöntőde, szabad harangfelszerelés
ÉS NAGYSZERKOVÁCSSÁG

BUDAPEST KÜLSŐ VÁCZI UT 44. SZ.

AZ OSZTRÁK MAGYAR ÁLLAM VASUT INDÓHÁZA KÖZELÉBEN.

KITÜNTETÉSEK:

KECSKEMÉT 1872.
MOSZKVA 1872.
BÉCS 1873.
BÉKÉSCSABA 1875.
SZEGED 1876.
PARIS 1878.
SZ. FEHÉRVÁR 1870.
KORON. AR. KEBESZT
1883.

Van szerencsénk tudatni, hogy az eddigi Gyárutca 20. szám alatti gyárunkkal külső váczi ut 44-ik szám alá helyezkedtünk úttal.

Elvállalunk minden nagyságu harangok öntését, azok szabadalmazott rendszerünk szerinti felszerelését, régi modorra szerelt harangok átszerelését, s minden e szakmábavágó munkát a legjutányosabb áron.

Ajánljuk a legjobb és legszolidabban készült fuvó és tábori tűzhelyeinket üllők, satuk, fúrógépek, ugy minden kovács, lakatos és rézműves szerszámaikat, és különösen solid gyártmányu emelő hévèreinket.

Költségvetések, képes árjegyzékek bérmentve és ingyen.

Harang felszerelési rendszerünkre 1884 april havában kizárólagos szabadalmat nyertünk.